

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародного економічного аналізу і фінансів

Затверджено
на засіданні кафедри міжнародного
економічного аналізу і фінансів
факультету міжнародних відносин
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

Завідувач кафедри доц. Юрій БІЛЕНКО

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни

«Державні фінанси зарубіжних країн», що викладається в межах ОП
«Міжнародні фінанси» другого (магістерського) освітнього рівня
вищої освіти для
студентів спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

Назва дисципліни	Державні фінанси зарубіжних країн
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Січових Стрільців, 19
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Факультет міжнародних відносин, кафедра міжнародного економічного аналізу і фінансів
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
Викладачі дисципліни	Туниця Тарас Юрійович, д. е. н., професор кафедри міжнародного економічного аналізу і фінансів
Контактна інформація викладачів	taras.tunytsya@lnu.edu.ua , ttunytsya@yahoo.com
Консультації з питань навчання по дисципліні відбувається	Консультації відбуваються у середу з 14:00 по 15:00, або за попередньою домовленістю з навчальною групою (можливе проведення консультацій он-лайн на платформі Zoom).
Сторінка дисципліни	https://intrel.lnu.edu.ua/course/derzhavni-finansy-zarubizhnyh-krajin
Інформація про дисципліну	<p>Дисципліна «Державні фінанси зарубіжних країн» є нормативною дисципліною для освітньої програми «Міжнародні фінанси» зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини» при підготовці фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Магістр», яка викладається в першому семестрі.</p> <p>Курс повинен забезпечити здобувачів освітнього рівня магістр необхідними знаннями та навичками, які дозволять здійснювати аналіз складних наукових та прикладних проблем в галузі державних фінансів.</p>
Коротка анотація дисципліни	Курс «Державні фінанси зарубіжних країн» є одним із складових комплексу дисциплін пов'язаних з вивченням

проблем міжнародних фінансів в галузі державних фінансів різних країн. Передбачає 16 годин лекційних та 16 год семінарських занять (3 кредити ЄКТС) та 88 год на самостійну роботу студента.

У курсі розкрито теоретичні основи формування і використання фінансових ресурсів у провідних країнах світу. Значну увагу приділено особливостям фінансів у демократичних країнах, постсоціалістичних країнах, країнах, що розвиваються та офшорних країнах. Розглянуто науковий та практичний інструментарій необхідний для дослідження й аналізу аспектів міжнародних економічних відносин, зокрема, державних фінансів.

Актуальність курсу обумовлена роллю державних фінансів в економічному розвитку зарубіжних країн на сучасному етапі та необхідністю забезпечити застосування науково-дослідного інструментарію для вирішення економічних проблем держав.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студентів згідно з ОПП мають бути сформовані такі компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність спілкуватися іноземною мовою

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 4. Здатність працювати в команді

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

ФК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

ФК2. Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.

ФК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси

	<p>глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини</p> <p>ФК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.</p> <p>ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації</p> <p>ФК13. Здатність оцінювати масштаби діяльності міжнародних фінансових інституцій, організації та планування міжнародних кредитів та інвестицій</p>
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Метою курсу є ознайомлення студентів з основами формування бюджетно-фінансових систем, визначення впливу на них економічних та політичних чинників, володіння інструментами аналізу державних фінансів країн.</p> <p>Завдання:</p> <p>а) ознайомлення з теоретичними засадами функціонування системи державних фінансів зарубіжних країн;</p> <p>б) ознайомлення з основами функціонування бюджетної системи країн світу;</p> <p>в) ознайомлення з механізмами формування державних доходів та державних видатків;</p> <p>г) вивчення принципів функціонування фінансових систем провідних країн світу, окремих країн Європейського Союзу, Азії, Америки, Африки та Океанії.</p> <p>Практичним наслідком засвоєння курсу повинна стати здатність студентів самостійно здійснювати наукове дослідження у сфері державних фінансів обраних країн. Окрім того, здобувачі повинні орієнтуватись у сучасних тенденціях розвитку бюджетних систем країн, аналізувати проблеми, можливі напрямки удосконалення організації фінансів у різних країнах, надавати обґрунтовані рекомендації з державної</p>

	<p>фінансової політики та використовувати макроекономічні показники для обґрунтування висновків розвитку національних економік.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Базова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Карлін М.І. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник: 2 вид., доповн. / Карлін М.І. – Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 364 с. 2. Савастєєва О.М. Фінансові системи зарубіжних країн : навчальний посібник. / Савастєєва О.М. К.: ФОП Гуляєва В. М., 2019. – 177 с. 3. Кучер Г.В. Державні фінансові ресурси : монографія / Г.В. Кучер. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 608 с. 4. Євдокімова М.О. Місцеві фінанси: навч. посібник / М.О.Євдокімова; ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – Х., 2014. – 343 с. 5. Аджемоглу Д., Робінсон Д. Чому нації занепадають? Походження влади, багатства і бідності; пер. з англ. О.Дем'янчука. Київ: Кондор, 2012. 222 с. 6. Наїр Ч. Держава сталого розвитку. Майбутнє урядування, економіки та суспільства / Чандран Наїр ; переклала з англійської Ірина Гнатковська. - Київ : Наш формат, 2020. - 287 с. 7. Джонсон Ч. Японське економічне диво: як професійна влада та бізнес збудували провідну економіку світу. Київ : Наш формат, 2022. - 456 с. 8. Ліст Ф. Національна система політичної економії Київ : Наш формат, 2021. - 368 с. 9. Стадвелл Д. Чому Азії вдалося. Київ : Наш формат, 2022. - 448 с. 10. Jens Kromann Kristensen, Martin Bowen, Cathal Long, Shakira Mustapha, and Urška Zrinski PEFA Public Financial Management, and Good Governance, 2019. - https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1466-2 11. Marta Postuła Public Financial Management in the European Union Public Finance and Global Crises, 2022 - ISBN 9781032118918. - 252 Pages 10 B/W Illustrations Published January 29, 2024 by Routledge 12. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) [підручник] / за ред. В.О. Онищенко. К : Центр учбової

	<p>літератури, 2016. - 600 с.</p> <p>13. Фінанси: Навчальний посібник / Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. Львів: Видавництво “Простір-М”, 2018. - 298с.</p> <p>Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Офіційний сайт Держкомстату України – www.ukrstat.gov.ua 2. Офіційний сайт Національного банку України – www.bank.gov.ua 3. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду – www.imf.org 4. Офіційний сайт Світового банку – www.worldbank.org/ 5. Офіційний сайт зведеної статистики Європейського союзу: www.eurostat.eu 6. Офіційний сайт Світової організації торгівлі: www.wto.org 7. Банк Англії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bankofengland.co.uk/Pages/home.aspx. 8. Європейський центральний банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ecb.int/home/html/index.en.html. 9. Казначейство Великобританії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.hm-treasury.gov.uk/ 10. Міністерство фінансів США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.treasury.gov/Pages/default.aspx. 11. Міністерство фінансів Японії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mof.go.jp/english/index.htm. 12. Федеральна резервна система США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.federalreserve.gov/. <p>ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ” 48</p> <p>13. Бюджетна система: навчальний посібник / Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>32 год - аудиторних занять, 16 год - лекційні заняття, 16 год - семінарські заняття; 88 год. – самостійна робота. 3 кредити ЄКТС.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення курсу здобувач буде знати принципи організації державних фінансів зарубіжних країн; роль та місце національних фінансових систем у системі міжнародних економічних відносин; особливості організації фінансових відносин у різних країнах світу; напрями удосконалення організації державних фінансів</p>

у різних країнах; особливості державної економічної політики зарубіжних країн.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій

ПРН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

ПРН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

ПРН7. Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.

ПРН14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

ПРН15. Досліджувати й аналізувати моделі зростання національних економік, проводити порівняльний макроекономічний аналіз розвитку різних країн та регіонів світу для забезпечення валютно-фінансової стабільності та адаптації до глобальних фінансових криз.

	<p>ПРН17. Розуміти сутність сучасних інвестиційних стратегій, здійснювати моніторинг, фінансовий аналіз та аудит міжнародних кредитів, іноземних прямих та портфельних інвестицій, володіти інструментарієм технічного та фундаментального аналізу світових фондових ринків.</p>
Ключові слова	<p>державні фінанси зарубіжних країн, економічні моделі, державний борг, державний бюджет, місцеві бюджети, державні інвестиції, державний кредит, видатки і доходи бюджетів, зовнішня заборгованість, макроекономічна рівновага</p>
Формат курсу	<p>Очний (за необхідності у дистанційному форматі)</p>
Теми	<p>Див. Схему курсу нижче</p>
Підсумковий контроль, форма	<p>Залік в кінці семестру</p>
Пререквізити	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: «Макроекономіка», «Міжнародний економічний аналіз», «Міжнародні фінанси», «Кількісні методи в соціально-економічних дослідженнях», «Міжнародна статистика», «Економетрика».</p>
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання	<p>Презентації, групові дискусії, індивідуальні завдання та практичні вправи.</p>
Необхідне обладнання	<p>Мультимедійний проектор (дошка), ноутбук, доступ до мережі Інтернет, загальнодоступне програмне забезпечення.</p>
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <p>Контрольні заміри знань протягом семестру: 50%.</p> <p>Дослідницьке індивідуальне завдання (Презентація студентом власного дослідження) на обрану тему формулюванням мети, аналізу даних та представленням</p>

	<p>власної моделі та висновків. Також оцінюється вміння застосувати теоретичний інструментарій.</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Виконані завдання повинні бути оригінальним та самостійним дослідженням здобувачів. Академічна недорочесність не толерується.</p> <p>Відвідування занять є важливою частиною навчального процесу. В ході семінарських занять проводяться дискусії та обговорення, спрямовані на формування критичного ставлення в здобувачів до всього комплексу проблем, пов'язаних із окремими аспектами державних фінансів та світового господарства. Очікується, що студенти відвідуватимуть усі заняття.</p>
<p>Питання до заліку (чи питання на контрольні роботи)</p>	<p>Питання для підготовки базуються на основі тем, обговорених в рамках занять, а також на основі самостійно опрацьованих та презентованих студентами матеріалів.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу

Тиждень	Тема, тези, план	Форми діяльності (заняття) – лекція, семінар, дискусія, групова робота	Год
1	<p>Тема 1. Функції державних фінансів у зарубіжних країнах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільні блага. Суть та функції державних фінансів 2. Поняття та складові фінансових систем 3. Державний бюджет і територіальні фінанси 4. Державний кредит і спеціальні фонди 5. Фінанси підприємств 	Лекція	2
1	<p>Тема 1. Функції державних фінансів у зарубіжних країнах</p> <p>Суспільні блага в громадянському суспільстві та їх фінансування державою. Зовнішні екстерналії. Податок Пігу. Теорема Рональда Коуза. Критика Р. Коузом «податку Пігу». Теорія суспільного вибору. Парадокс Ерроу. Теорема К. Ерроу. Політична рівновага. Парето-оптимум.</p> <p>Фінанси державних підприємств. Особливості приватизації в зарубіжних країнах. Управління державними активами в зарубіжних країнах</p>	Семінар	2
2	<p>Тема 2. Бюджетний устрій в зарубіжних країнах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Управління фінансами в зарубіжних країнах 2. Бюджетні системи та бюджетна класифікація 3. Структура доходів державного бюджету 4. Структура витрат державного бюджету 	Лекція	2
2	<p>Тема 2. Бюджетний устрій в зарубіжних країнах</p> <p>Моделі управління фінансами в зарубіжних країнах. Органи керівництва фінансами в зарубіжних країнах. Бюджетні системи та бюджетна класифікація. Основи бюджетного устрою. Доходи і витрати державного бюджету. Вплив державних видатків на інвестиції. Вплив збільшення державних витрат.</p>	Семінар	2

2	Тема 3. Місцеві фінанси 1. Основи місцевого самоврядування 2. Структура системи регіональних фінансів 3. Роль місцевих бюджетів в економічному розвитку держави 4. Склад і структура місцевих бюджетів 5. Місцевий фінансовий контроль	Лекція	2
2	Тема 3. Місцеві фінанси Основні теорії щодо функцій місцевих органів влади. Система регіональних фінансів. Місцеві бюджети в економічному розвитку держав. Склад і структура місцевих бюджетів. Доходи і видатки місцевих бюджетів. Місцевий фінансовий контроль	Семінар/ дискусія	2
43	Тема 4. Державні спеціальні цільові фонди в зарубіжних країнах. Соціальна функція державних фінансів 1. Державні спеціальні цільові фонди. 2. Соціальна функція державних фінансів:	Лекція	2
4	Тема 4. Державні спеціальні цільові фонди в зарубіжних країнах. Соціальна функція державних фінансів 1. Державні спеціальні цільові фонди: Призначення та способи створення. Види. 2. Соціальна функція державних фінансів: Соціальна політика як складова бюджетної політики; Форми і методи соціального захисту; Видатки на соціальний захист; Пенсійне забезпечення; Система соціального страхування; Інклюзивний розвиток та державні фінанси.	Семінар / доповідь	2
5	Тема 5. Особливості фінансування галузей соціальної сфери в зарубіжних країнах 1. Особливості фінансування освіти і науки Специфіка фінансування сфери культури і мистецтва 3. Державно-приватне партнерство 4. Зарубіжний досвід організації державних закупівель 5. Суверенні фонди суспільного добробуту (sovereign wealth funds). Особливості діяльності СФД у зарубіжних країнах.	Лекція	2
5	Тема 5. Особливості фінансування галузей	Семінар /	2

	<p>соціальної сфери в зарубіжних країнах</p> <p>Фінансування освіти і науки, сфери культури і мистецтва. Державно-приватне партнерство в зарубіжних країнах. Досвід організації державних закупівель. Суверенні фонди суспільного добробуту (sovereign wealth funds). Особливості діяльності СФД у зарубіжних країнах.</p>	Доповідь	
6	<p>Тема 6. Фінанси США</p> <p>Федеральні фінанси США. Бюджетний процес. Фінанси штатів і місцевих органів влади. Проблеми бюджетної політики в США. Особливості функціонування податкової служби в США. Проблеми сучасного фінансового ринку в США. Деякі особливості фінансів підприємств у США. Фінанси домашніх господарств у США.</p>	Семінар / презентація	2
7	<p>Тема 7. Фінанси Японії</p> <p>Особливості побудови та функціонування фінансової системи Японії. Бюджетна система Японії. Бюджети місцевих органів влади. Спеціальні фонди в Японії. Фінанси державних підприємств. Проблеми фінансової системи та фінансового ринку Японії. Фінанси підприємств в Японії. Фінанси домогосподарств в Японії. Особливості структури й функціонування податкової служби в Японії.</p>	Семінар / презентація	2
8	<p>Тема 8. Фінанси КНР</p> <p>Державний бюджет. Особливості державного бюджету КНР (на прикладі держбюджету на 2002 рік). Особливості оподаткування в КНР. Вплив податків на фінанси підприємств і домогосподарств. Проблеми фінансів державних підприємств.</p>	Семінар / презентація	2
9	<p>Тема 9. Фінанси Великобританії</p> <p>Державні фінанси Великобританії. Податкова система Великобританії та її особливості. Державні витрати і державний борг Великобританії. Фінанси домогосподарств Великобританії та їх перспективи.</p>	Семінар / презентація	2
10	<p>Тема 10. Фінанси Канади</p> <p>Загальні основи побудови та функціонування фінансової системи країни. Податкова система Канади. Фінанси домогосподарств та підприємств Канади. Пенсійна система Канади.</p>	Семінар / презентація	1

11	Тема 11. Фінанси окремих країн Африки та Океанії Фінанси ПАР. Фінанси Єгипту. Фінанси Австралії.	Семінар / презентація	2
12	Тема 12. Фінанси окремих країн Америки Фінанси Бразилії. Фінанси Куби. Загальні основи побудови та функціонування фінансових систем цих країн. Особливості державного регулювання.	Семінар / презентація	1